

คำถาม..@..คำตอบ

ปัญหาธาลัสซีเมีย

รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ กิตติ ต่อจรัส

คำถามเกี่ยวกับการให้เลือด

คำถาม

อยากทราบว่าเพราะเหตุใด เลือดจากคนที่ไม่ได้เป็นโรคธาลัสซีเมีย เมื่อไปอยู่ในร่างกายผู้ป่วยธาลัสซีเมียก็ยังมีอายุสั้น

ตอบ

ในกรณีที่ผู้ป่วยไม่มีภูมิต้านทานต่อเม็ดเลือดแดงหรือไม่มีแอนติบอดีต่อเม็ดเลือดแดง (antibody to red cell) และผู้ป่วยมีม้ามโตไม่มากเลือดจากคนที่ไม่ได้เป็นโรคธาลัสซีเมียเมื่อไปอยู่ในร่างกายผู้ป่วยธาลัสซีเมีย อายุเม็ดเลือดที่ได้รับน่าจะปกติ

ในกรณีที่ผู้ป่วยมีภูมิต้านทานต่อเม็ดเลือดแดงหรือมีแอนติบอดีต่อเม็ดเลือดแดง เช่นโรคคออโตอิมมูนฮีโมไลติกแอนิเมีย (autoimmune hemolytic anemia) เลือดที่ได้รับเข้าไปจะมีอายุสั้นกว่าปกติควรให้แพทย์ตรวจวินิจฉัยหรือรักษา

คำถาม

ผู้ป่วยจะต้องปฏิบัติตัวอย่างไรที่จะทำให้การให้เลือดยืดระยะเวลา มากกว่าเดิม

ตอบ

ผู้ป่วยควรดูแลสุขภาพให้แข็งแรง ถ้ามีการติดเชื้อต้องรีบพบแพทย์เพื่อรักษาเพราะการติดเชื้อหรือมีไข้จะทำให้เม็ดเลือดแดงแตกมากขึ้นทำให้ต้องให้เลือดบ่อยขึ้น

คำถาม

อยากทราบว่าทำไมแพ้เลือดบ่อยจัง

ตอบ

การแพ้เลือดที่พบบ่อยจะมีอาการผื่นคันหรือเป็นลมพิษ หรือมีไข้หนาวสั่น มีปัจจัยที่เป็นสาเหตุประกอบด้วย ผู้ป่วยได้รับเลือดบ่อย และเลือดที่ให้มีการปะปนของเม็ดเลือดขาว การป้องกันภาวะดังกล่าวคือธนาคารเลือดจะเตรียมเลือดที่ให้โดยการกรองเม็ดเลือดขาวออกก่อน หรืออาจต้องใช้ชุดกรองเม็ดเลือดขาว การรักษาเมื่อมีอาการแพ้เลือดคือให้ยาแก้แพ้และยาลดไข้

คำถาม

เด็กที่ให้เลือด แต่เกิดอาการคันและตัวเขียว มือเขียว หลังจากให้สักพักและมีไข้กระหน่ำ (ตัวเขียวนานมาก จนคุณแม่ตกใจ ร้องไห้เลย) คุณแม่มีข้อสงสัยว่าสาเหตุเกิดจากอะไร ช่วยชี้แจง ด้วยคะ

ตอบ

อาการดังกล่าวเป็นอาการแพ้เลือดอย่างเฉียบพลัน ซึ่งอันตรายมาก ถ้าไม่ได้รับการรักษาอย่างทันทีจะเสียชีวิตได้ สาเหตุน่าจะเกิดจากการให้เลือดผิดหมู่ หรือเกิดจากมีการติดเชื้อจากเลือดที่ให้ การ

ปฏิบัติของผู้ปกครองคือแจ้งแพทย์หรือพยาบาลทันที แพทย์จะหยุดการให้เลือด ให้ยาแก้แพ้นอกจากนั้นแพทย์จะนำเลือดผู้ป่วยและเลือดที่ให้มาตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อหาสาเหตุต่อไป

คำถามเกี่ยวกับยาขับธาตุเหล็ก

คำถาม

พี่สาวของฉันเป็นโรคธาลัสซีเมียชนิด เออีบาร์ท (A E Barts' disease) ได้รับการรักษาด้วย ยาไฟลิวันละเม็ดทุกวัน ได้รับเลือดบ่อยๆกรณีความเข้มข้นของเลือด (Hct) น้อยกว่า 24 % ระดับเฟอร์ไรติน 560 แต่ไม่เคยได้รับยาขับเหล็กเลยจะเป็นอันตรายหรือไม่

ตอบ

ผู้ป่วย เออีบาร์ท เป็นผู้ป่วยอยู่ในกลุ่มฮีโมโกลบินเอส จะซีดลงถ้ามีการติดเชื้อจึงต้องให้เลือดอย่างในกรณีที่เหมาะสมแล้ว ผู้ป่วยไม่เคยได้รับยาขับเหล็กเลยดังนั้นต้องประเมินดูภาวะเหล็กเกินในผู้ป่วยก่อนดังนี้

1. ถ้าได้เลือดมากกว่า 10-20 ครั้งน่าจะเหล็กเกิน
2. เจาะเลือดดูปริมาณ เฟอร์ไรติน (serum ferritin) มากกว่า 1,000 นาโนกรัมต่อมิลลิกรัมเป็นข้อบ่งชี้ว่าจะต้องให้ยาขับเหล็กครับ

คำถาม

การให้ยาขับธาตุเหล็กมานาน 4 ปีและได้รับการตรวจตา แพทย์ทางตาแจ้งว่าจอร์ับภาพตาเสื่อม คิดว่าเป็นผลจากยาขับธาตุเหล็กหรือไม่

ตอบ

น่าจะเป็นได้เพราะการให้ยาขับธาตุเหล็กมีข้อแทรกซ้อนคือ จอร์ับภาพตาเสื่อม (visual field defect) ขนาดของยาขับธาตุเหล็กที่ปลอดภัยคือ 40 มิลลิกรัมต่อน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม เช่น ผู้ป่วยหนัก 25 กิโลกรัม ควรได้รับยา 1,000 กรัม ยา 1 ขวดมี 500 มิลลิกรัม ดังนั้นจึงต้องได้ยา 2 ขวดต่อวัน การตรวจวัดลานสายตาทู 6-12 เดือน จะเป็นการป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากการได้ยาขับธาตุเหล็ก

คำถาม

เป็นเบต้าธาลัสซีเมียฮีโมโกลบินอี น้ำหนัก 40 กิโลกรัม ปัจจุบันฉีดยาขับเหล็กสัปดาห์ละ 3 วันๆละ 2 ขวด (จันทร์, พุธ, ศุกร์) เคยเช็คธาตุเหล็ก = 590 นาโนกรัม ต่อ มิลลิกรัม ถามว่าจะหยุดบ้างได้ไหม หรือ ฉีดห่างออกไปจากที่เคยฉีดได้ไหม

ตอบ

ตามขนาดที่ควรได้ คือ 1,600 กรัม (40 มิลลิกรัม คูณ 40 กิโลกรัม) หรือประมาณ 3 ขวดต่อวัน แต่ปัจจุบันได้ วันๆละ 2 ขวด (จันทร์ พุธ ศุกร์) และระดับธาตุเหล็กไม่เกิน 1,000 นาโนกรัม ต่อ มิลลิกรัม ควรได้ขนาดนี้ไปก่อนแล้วติดตาม ระดับธาตุเหล็กเป็นระยะทุก 6-12 เดือน ถ้าไม่เกิน 1,000 นาโนกรัม ต่อ มิลลิกรัม ก็ให้ขนาดนี้แต่ถามมากกว่า 1,000 พิจารณาเพิ่มยาครับ